

Marek Ciara
(Warszawa)

**MATERIAŁY TADEUSZA TURKOWSKIEGO
(1883-1957)
(41)**

Tadeusz Marcei Turkowski (pseudonim: Jerzy Czarnecki) urodził się 14 lipca 1883 r. w Piotrkowie Trybunalskim. W latach 1895-1901 kształcił się w Szkole Rzemieślniczej w Łodzi. Ukończył Politechnikę Warszawską w 1905 r. Studiował filologię słowiańską na Uniwersytecie w Pradze.

Pracował jako nauczyciel w Szkole Rolniczej w Pszczelinie (1907-1910), w gimnazjach warszawskich, W latach 1918-1924 przebywał w Białymstoku pracując jako nauczyciel. W latach 1924-1925 pracował przy organizacji szkół w okręgu wileńskim. W latach 1925-1931 był dyrektorem Wyższego Kursu Nauczycielskiego w Wilnie.

Od 1941 r. brał udział w tajnym nauczaniu w Wilnie, był z tego powodu więziony w latach 1943-1944. Po wojnie pracował w 1945 r. jako nauczyciel w Liceum Pedagogicznym w Białymstoku. W 1946 r. przeniósł się do Krakowa. W latach 1946-1947 był dyrektorem Centralnej Biblioteki Pedagogicznej w Krakowie. Od 1948 r. do 1957 r. był kustoszem i kierownikiem działu rękopisów w Bibliotece Czartoryskich w Krakowie. W 1955 r. został docentem.

Głównym obszarem jego zainteresowań była historia książki i księgarstwa na ziemiach litewsko-białoruskich. Był autorem m. in. *Wilno w dziejach książki polskiej* (1928), *Rzut oka na historię książki wileńskiej* (1932). Wydał *Materiały do dziejów literatury i oświaty na Litwie i Rusi. Z archiwum drukarni i księgarni Józefa Zawadzkiego z lat 1805-1865* (t. 1-3, 1935-1937).

Był członkiem Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Wilnie. Ożenił się z Jadwigą Turkowską. Zmarł w Krakowie 7 września 1957 r.

Materiały Tadeusza Turkowskiego wpłynęły do PAN Archiwum w Warszawie jako dar Jadwigi Turkowskiej w 1961 r. (numer w księdze nabytków 346). W 2013 r Marek Ciara opracował inwentarz warsztatowy. W 2020 r. uzupełniono inwentarz o wstęp. Objętość zespołu to 0,15 m. b. Materiały spuścizny uporządkowano zgodnie z *Wytycznymi opracowania spuścizn archiwalnych po uczonych*. Spuścizna zawiera materiały z lat 1912-1955.

W grupie I – Materiały twórczości naukowej w jednostkach 1-6 znajdują się materiały warsztatowe do niepublikowanej pracy o osadnictwie drobnoszlacheckim w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim od XVI do XVIII wieku. Są to notatki z materiałów archiwalnych i notatki bibliograficzne. W grupie II w jednostce 7 znajdują się materiały biograficzne z lat 1912-1955.

W PAN Archiwum w Warszawie spuściznie nadano sygnaturę 41. W wyszukiwarce www.szukajwarchiwach.pl zespół ma numer 302/501 /0. Inwentarz liczy 7 jednostek.

Źródła i bibliografia

1. *Materiały Tadeusza Turkowskiego*, Polska Akademia Nauk Archiwum w Warszawie, sygnatura 41
2. *Turkowski Tadeusz Marcei*, [w:] *Słownik historyków polskich*, Warszawa 1994, s. 532

PRZEGLĄD ZAWARTOŚCI INWENTARZA

I. Materiały twórczości naukowej	1-6
II. Materiały biograficzne	7

I. MATERIAŁY TWÓRCZOŚCI NAUKOWEJ

1. Osadnictwo drobnoszlacheckie w Koronie i w Wielkim Księstwie Litewskim od XVI do XVIII w.
Notatki z materiałów archiwalnych
B. d., rkp., sz., k. 114
2. Jw.
Notatki z materiałów archiwalnych
B. d., rkp., sz., k. 122
3. Jw.
Notatki z materiałów archiwalnych według województw
B. d., rkp., l., k. 268
4. Jw.
Notatki z materiałów archiwalnych według powiatów
B. d., rkp., sz., op., k. 408
5. Jw.
Notatki bibliograficzne
B. d., rkp., sz., opr., k. 273
6. Jw.
Notatki bibliograficzne
B. d., rkp., sz., k. 306

II. MATERIAŁY BIOGRAFICZNE

7. Materiały biograficzne: życiorys, kwestionariusz dla redakcji Słownika Biograficznego Pracowników Książki Polskiej, spis publikacji, powołanie do Polskiej Akademii Umiejętności, przyznanie tytułu docenta, fragment sprawozdania Towarzystwa Szkoły Ludowej w Tarnopolu, rewersy biblioteczne
1912-1955, rkp., masz., druk, l., k. 22